

DE BROEDERS VAN OLMETA.

HOOFDSTUK I.

De avond was reeds gevallen, toen men twee personen, op muilezels gezeten, door het digte woud zag trekken, dat den ruwen en hobbeligen weg omzoot, die van Olmeta naar Corsica loopt. Reeds dadelijk herkende men in hen meester en knecht. Zij reden stilzwijgend voort, totdat Antonio, de bediende, die de voetstappen van andere muilezels op het zandpad ontdekt had, tot zijn meester zeide: „Wij zullen de eersten niet zijn, mijnheer.”

„Laat ons dan trachten ten minste de tweeden te zijn,” zeide Luigi Martinelli, en meteen zijn muilddier de sporen gevende, haalden zij den verloren tijd weder in, door in allerijl tot aan den voet van den berg te draven, waar zij voor het oogeblik aan het einde hunner reis waren.

Het was volle maan; zij vertoonde juist haar ernstig gelaat boven de toppen uit der heuvels, die de reizigers ter rechterzijde hadden, en alles was als met een zachten zilveren glans overtoegen, die weldra plaats maakte voor een veel schitterender glans, die bosch en berg geheel verlichtte. Voor een oogenblik stonden de reizigers stil, om van de schoonheid die hen omringde te genieten. De diepe stilte zou angstwekkend geweest zijn in eene minder liefelijke natuur, en toch scheen het Signor Luigi te benaauwen, want zijn hoofd zonk dieper op zijne borst en een diepe zucht ontsnapte hem; doch zich spoedig herstellende, vervolgde hij zijnen weg.

Het pad, dat zij volgden, liep tot aan den zoom van een bergstroom; zeer voorzigtig reden zij langs de steilte naar beneden, terwijl de muilezels den regten weg vonden, waar die onzichtbaar was voor de reizigers. Den stroom doorwadende klauterden Luigi en Antonio langs den oever naar boven, en kwamen al spoedig uit de diepte te voorschijn. Op de hoogte, die zij nu bereikt hadden, voor een oogenblik stilstaande, blies Luigi op korten doch schellen toon op een jagthoorn, dien hij bij zich droeg, welk geluid dadelijk door honderde zachte echo's herhaald werd.

Weldra hoorden zij het felicissima motto (welkom hier), dat op een zachten, helderen toon meer gezongen dan gesproken werd, geheel op

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKING, VI.

die eentonige wijze van zingen der Corsicanen. Na het ontvangen van dezen welkomstgroot daalden Luigi en zijn bediende een klein eindje verder den berg af, en het rijshout en de wilde heesters, die de opening bedekten, een weinig ter zijde schuivende, gingen zij eene soort van gang door, die, in den berg uitgegraven, uitliep op een ruim vertrek in de rots uitgehouwen.

Het was een wild natuurtooneel, en toch maakte het aanspraak op eene zekere schilderachtige schoonheid. Uit de spleten der rotswanden kwam overal de bloeiende wingert te voorschijn, gevoed door een zacht vloeienden bergstroom, die op het hoogste gedeelte der rots ontsprong; en om alles nog schooner te maken, had een lagarino (soort van vogel) haar nest gebouwd op een afhellend stuk rots en vervulde de lucht met haar zacht gekweel voor hare jongen.

Eene tafel, van ruwe planken gemaakt, stond aan de eene zijde van het vertrek of liever hol, en rondom haar zaten zes personen, die hunnen langen corsicaanschen ponjaard voor zich op de tafel hadden gelegd, terwijl het midden door een crucifix ingenomen werd. Aan een touw, dat vlak over de tafel, op anderhalve voet hoogte, boven de hoofden der aanzittenden bevestigd was, hing een jas, zwaar met bloed bekleet, en op dat onheilspellend voorwerp waren aller oogen in diepe stilte gevestigd, toen Luigi binnenkwam. Eene kleine hoofdhuiging was dan ook van ieder der aanwezigen de eenige verwelkoming, waarna Luigi dadelijk de eenige opengebleven plaats aan de tafel innam.

Weinige oogenblikken daarna rees Luigi van zijn zetel op, en met zijn ontblooten dolk op den met bloed bevleekten jas wijzende, zeide hij: „Mijne heeren, bloedverwanten en vrienden, wij zijn hier bij elkaar gekomen om de verklaring af te leggen, dat wij voornemens zijn vast te houden aan een oud regt, namelijk om de vendetta (bloedwraak) uit te oefenen op hem, die het bloed vergoot van mijnen veel geliefden broeder Enrico Martinelli; bij dit bloedige kleedingstuk zweer ik, dat ik zijn ontijdigen dood wreken zal.” (Onder het uitspreken dezer woorden raakte hij met de punt van zijn dolk den jas aan en leide zijne andere hand op het crucifix). „Mijne hand moet den moordenaar slaan, niemand mag mij dit regt betwisten; doch indien iemand hem bij toeval op het spoor mogt komen, laat die hem gevangen houden, totdat ik komen zal.

„Aan u, Alessandro mijn neef, draag ik de zorg op voor mijns

17

broeders verloofde; aan u, Nicola, die voor mijne moeder. Ik ga nu heen, doch weest verzekerd, dat wanneer wij elkander wederzien, ik zal kunnen zeggen: mijn broeder is gewroken."

Zonder een woord verder te spreken, doch nadat hij een erbedigen kus gedrukt had op den jas zijns broeders, verliet Luigi het hol, gevolgd door zijn bediende.

Luigi en Enrico Martinelli waren beide zoons van een wijngaardnier, die zijne gewone inkomsten vermeerderde door handel te drijven in de zoo beroemde kleine sardinische paarden. Zij waren bemiddelde welgestelde lieden, en in het dorp, waar zij woonden, werd op sommige heilige dagen, of bij andere feestelijke gelegenheden, hun ruime huis, met de daarnevens liggende schuur, gebruikt om er vrolijk feest te vieren. Op eene boerderij, die veel minder groot was, woonde de familie Cardoni, die als gasten bij hunne bureu altijd welkom waren. Hunne dochter, een innemend meisje van zestien jaar, was verloofd aan Enrico, en indien alles naar wensch afliep, zouden zij in het volgende voorjaar trouwen. Iets lager aan den bergkant woonde nog eene familie, van welke wij in deze geschiedenis nog veel zullen hooren. Luigi Martinelli had eerst het aanbod van zijn vader, om zijn bediende mede te nemen, afgeslagen, doch zachtte eindelijk voor de dringende beden en smeekingen van den knecht zelven, die, zoo als dikwijls het geval is, als minnebroeder van Luigi, zeer bijzonder aan hem gehecht was. Bij het afscheid werd door den priester niet vergeten den zegen over zijne onderneming uit te spreken. De laatste woorden van pater Joachim waren: „Ik zou haast met de oude romeinsche vrouwen zeggen: Kom als overwinnaar weder, of kom niet terug."

Na het ontvangen van den zegen door een priester, die volgens hun begrip, met goddelijk regt sprak, was het niet te verwonderen, dat onze jongeling geen begrip had van de zonde, de woedende begeerte naar wraak, die in zijn hart huisvestte. Hij kende nog het woord niet: „Mijne is de wraak, spreekt de Heer." De geest van het Evangelie was hem nog vreemd, en hij had zelfs den moed om den vendetta-eed nog meer kracht bij te zetten door zijne hand op het crucifix te leggen.

Vele jaren van wanorde hadden het volk van Corsica er toe gebracht, om dit snoode stelsel te huldigen. Hunne wetten hadden dringende eene herziening noodig, en hunne priesters hadden, volgens de mozaïsche wet, dit denkbeeld ingang doen vinden, dat de bloedwreker verplicht was wraak te nemen over den moordenaar. Doch zelfs om deze wet op te volgen, moest er eene vrijstad geweest zijn, en er was er geene op Corsica te vinden. Bij hen sloot de vraag naar regt alle barmhartigheid buiten, en zij werden slechts gedreven door een woesten dorst naar wraak.

HOOFDSTUK II.

De zon was nog niet over de zee opgegaan, toen Luigi en Antonio, na het genieten van eene korte nachtrust, nog eens in het vroeger vermelde verblijf gingen om er eenige ververschingen te nemen. De Corsicanen eten eenigzins op fransche wijze: zij ontbijten op den middag en gebruiken 's morgens slechts een kop koffij. Zich alzoo gereed makende, om zoo zacht mogelijk te vertrekken, in de vrees een der huisgenooten wakker te maken, daar het roerende afscheid reeds den vorigen avond genomen was, ontmoette Luigi op den drempel der deur een jong meisje in het smaakvolle costume van den corsicaanschen boerenstand. Haar betraande gezicht tot hem opheffende, groette zij hem met een zacht: „Goede reis," en gaf hem een klein pakje, waarin zich eene kostbare reliquie bevond, het been namelijk van een zeker heilige, dat hij, zijn hoofd ontblootende, van haar aannam.

„Carreggio, mio cara Luigi (houd moed, mijn lieve Luigi), hoe lang de weg ook moge zijn, onze heilige moeder zal u hem, dien gij zoekt, doen vinden."

De jonge Maddelena Cardoni was zichzelf volstrekt niet bewust van eenige zonde of boosheid, toen zij den broeder van hem, die, als hij geleefd had, haar echtgenoot zou geweest zijn, zoo aanmoedigde om wraak te nemen. Zij dacht dat hetgeen hare meerderen deden, goed was, en had het voornemen opgevat om, zoodra deze waakneming genomen zou zijn, hare verdere levensdagen te slijten in het klooster Nostra Madre dei Dolori, om daar voor de rust van Enrico's ziel te bidden.

Doch het wordt tijd, om den lezer te vertellen, op welk eene afschuwelijke wijze Enrico, Luigi's broeder, omgebracht werd. Enrico en Maddelena waren, bij het begin dezer geschiedenis, sinds een jaar verloofd. Zij waren met elkander opgevoed en hadden bij hunne eerste communie naast elkander gekniel. Op ieder verjaar- of ander feest

waren Enrico en Maddelena bij elkander te vinden; het verwonderde daarom niemand, toen men eindelijk hoorde, dat zij verloofd waren.

Veel lager in hetzelfde dal stond eene hut, waarin eene familie woonde, Ricardo genaamd, die echter door de overige bewoners van het dorp met een zeker wantrouwen aangezien werd. Niemand wist hoe zij aan hun dagelijksch brood kwamen; de een zeide er dit van, die weder iets anders, doch niemand ging met hen om dan alleen de priester.

Deze familie bestond uit vader, moeder en twee zoons, onverschillige luije jongens, doch die altijd op eene schilderachtige wijze gekleed waren. De oudste der twee had reeds sinds langen tijd de zachte Maddelena lastig gevallen met zijne onwelkome beleefdheden. Hoewel als eene Rooms-katholieke opgevoed, was zij een meisje van reine, waardige zeden. Geene leugen kwam ooit over hare lippen, en geen bedrog woonde in haar hart. Zoo zij slechts den Zaligmaker gekend en Hem aanbeden had in plaats van de Madonna, zou haar weinig ontbroken hebben om eene volmaakte vrouw te zijn.

Gedurende de zes eerste maanden na Maddelena's verloving had Ricardo het haar zoo lastig gemaakt, dat Enrico hem meermalen met harde woorden had moeten dreigen.

De jonge man was in het dorp bekend als een der bedrevenste schutters, en het was op enkele zondagen in dit, wij zouden zeggen, bijna heidensche land, de gewoonte om na de mis, op de markt of onder de piazza (overdekte galerij) bijeen te komen om zich in het schijfschieten te oefenen.

Het was in de maand Junij, dat men het feest van de Madonna dei Dolori zou vieren, en in het dorp was reeds vroeg een ieder in de weer, daar een groot gedeelte der olmetaasche jeugd deel aan de processie zou nemen. Na den afloop zou men den dag verder doorbrengen met allerlei uitspanningen, hierin bestaande, dat men onder anderen de proef zou nemen, wie het behendigste was in het schieten met de buks op drie honderd pas afstand. De processie trok tegen den middag, uit de kerk komende door de straat. Voorop gingen de priesters met de kandelaars, daarna werd door vier stevige boeren op eene soort van stellaadje de beeldenis in was rondgedragen van de Madonna dei Dolori, de beschermheilige van dien dag. Hierop volgde eene schaar in het wit gekleede meisjes met zwarte sluijers, die met ter neer geslagen oogen het dolori dei Maria zongen, of eigenlijk opdreunden.

Een dozijn of meer huilebalken, die naar oude joodsche gewoonte bij alle begrafenisplegtigheden tegenwoordig waren, vervulden de lucht met hun akelig geroep, hetgeen een zeer treurig indruk maakte op zulk een liefelijken, schoonen zomerdag. De dorpelingen sloten den trein, eenige edellieden uit die streek meêgerekend, die nog achter hen aankwamen. Maddelena liep naast de andere meisjes voort, doch met een beklemd hart. Een wonderlijk, treurig voor gevoel maakte haar bedrukt; zij zag den donkeren, onheilspellenden blik, dien Carlo Ricardo op Enrico wierp, toen laatstgenoemde haar geleidde, om hare plaats in de processie in te nemen. In hare onrust hield zij zich zoo digt mogelijk bij haren vader. Na afloop van de plegtigheid verzamelde men zich, na alvorens het middagmaal gebruikt te hebben, onder de piazza. Het was een opwekkend schouwspel op dien schoonen Junijdag in den warmen zomer, en menigeen dacht later met afschuw aan dat liefelijk tooneel, bij de herinnering hoe verschrikkelijk dit feest eindigde.

De jonge landmeisjes, in hare schilderachtige, veelkleurige kleeding, hare blauwe rokken en gele keurslijven, haar op kunstige wijze opgemaskt haar, met eene rij groote metalen spelden die als de zon glinsterden, en de jongelieden, met hunne groene kleedij en hoog opgetoomde hoeden, versierd met wilde reigersveeren, maakten een onuitwisbaren indruk, en waarlijk, met de zachte kleuren der groene heuvels aan de eene zijde en aan de andere de bergen met geel brem als overdekt, maakte dit alles een tafereel, Tinteretto's penseel overwaardig. Men was met het schieten begonnen en had reeds menig mededinger toegejuicht, toen men de afwezigheid van Carlo Ricardo bemerkte. Niemand treurde hierover, men was er veel meer over verheugd, vooral Enrico en Maddelena; laatstgenoemde begon zelfs vrolijk te worden door het wegblijven van haren kwelgeest.

Doch hunne tevredenheid hierover zou slechts van korten duur zijn, want op het oogenblik, dat Enrico zijn geweer in gereedheid bragt, om op nieuw op zijne beurt te schieten, sprong Carlo Ricardo over de omheining. De nieuw gekomene overtrof in bekoorlijkheid van kleeding al de jongelieden, onder de piazza verzameld. Een korte broek van groen fluweel, die boven de knie tot aan de hertlederen slopkousen reikte, maakte een voornaam deel van zijne kleeding uit; voeg hierbij een buis van dezelfde kleur en stof, met roode opslagen en zilveren knopen, en het zal moeilijk zijn een prachtiger costume te bedenken. Om het middel

droeg hij een rood lederen gordel met zijn patroontasch en rijk versierde pistool. Op zijn hoofd had hij een hoogen vilten hoed, waaraan eene medaille van de Madonna dei Dolori bevestigd was. Hij wachtte totdat Enrico's beurt voorbij was, en toen zijn geweer nemende, ging hij voort met het te laden, terwijl hij op eene zeer beleefde wijze aan den volgende mededinger vroeg, hem voor te gaan, daar hij nog niet geheel klaar was. Velen herinnerden zich later, hoe zijne oogen op dat oogenblik vlammen schoten, en velen kwam het toen, doch te laat, voor den geest, hoe men hem had hooren zeggen, dat hij Maddelena tot welken prijs dan ook, hebben wilde.

Toen het signaal om te schieten gegeven was, hoorde men duidelijk twee geweerschoten te gelijk in de lucht weergalmen, en op hetzelfde oogenblik viel Enrico ter aarde, doodelijk getroffen door den kogel van Carlo Ricardo's geweer. De moordenaar was in één sprong over de heining, en zich in het woud werpende, was hij in een oogwenk verdwenen, voordat nog één der aanwezigen van zijne verbijstering gekomen was.

Eindelijk ging er een jammerkreet uit de menigte op, die de echo's deed verstommen. De mannen liepen toe om den ter aarde gevallen Enrico op te rigten; doch het leven was reeds ontvloden, de kogel was goed gemikt geweest. De onthutste vrouwen deinsden terug bij dit afgrijpselijk schouwspel, want voor hare oogen lag de arme vermoorde jongeling, nog even te voren zoo vol levenslust en hoop, het frische gras met zijn edel hartebleed rood geverwd. En de arme Maddelena! Toen zij de kwal hoorde, was zij de eerste, die Enrico vallen zag; want haar somber voor gevoel, dat er iets treurigs gebeuren zou had haar niet verlaten, en daarom was zij den geheelen dag hem zoo veel mogelijk ter zijde gebleven; zij was nu echter juist iets aan haren vader gaan vragen, toen zij terugkomende, Enrico zag vallen. Arm meisje, hare troostgronden waren onvoldoende; nadat hare bittere eerste smart eenigzins gestild was, kon zij niets anders doen dan bidden voor de rust zijner ziel. Indien zij geweten had, hoe zij troost kon vinden bij een medelijdenden en langmoedigen Zaligmaker, dan ware de geslagen wond eenigzins geheeld, of ten minste haar leed verzacht bij de gedachte, dat er nog iets hoogers en beters bestond dan alle aardse vreugde of droefheid.

Het overblijfsel van den armen Enrico werd ter aarde besteld, onder aller tranen en weeklagten, en zelden zag het dorp van Olmeta treuriger dag voor zich aanlichten. De vader van den vermoorden jongeling te oud zijnde, moest „de vendetta” door den broeder uitgeoefend worden, en het was in den nacht, na de begrafenis, dat wij voor het eerst onze lezers met Luigi kennis deden maken. De familie Ricardo had in den nacht na den moord Olmeta verlaten, en niemand had sinds dien tijd iets van hen gehoord. Doch daar zij onder de verdenking lagen van te smokkelen, dacht men dat zij naar de zeekust getrokken waren.

De droefheid van Enrico's bejaarde ouders was diep en bijzonder wraakgierig, hetgeen, volgens hun landaard zeer natuurlijk was. Zij zouden het als een gebrek aan liefde en gehechtheid beschouwd hebben, zoo zij hunne tranen gedroogd hadden voordat hun zoon gewroken was; doch, God dank! hoewel voor het oogenblik op Corsica de ware christelijke godsdienst nog slechts weinig bekend is, zoo heeft toch een groot gedeelte der inwoners, die dikwijls voor een korten tijd naar Amerika, Frankrijk of Engeland verhuizen, leeren inzien, dat de ware godsdienst niet uit Rome afkomstig is. Een arme Corsicaan, die gedurende eenigen tijd met eenige andere Italianen eene bijbelklasse bezocht had, was zoo getroffen door de verhevene waarheid van het christelijk geloof, dat hij zijnen vrienden verklaarde, dat hij nog slechts begeerde een weinig beter te leeren God lief te hebben en te dienen, opdat hij, zoo als hij zeide, als hij terugkwam, zoo veranderd zou zijn dat hij, met Gods hulp, de schrik der priesters mogt worden.

HOE MEN AAN DE BUSTE VAN JOHN WESLEY KWAM

EN

WAT DEZE MET HET GELD ER VOOR ONTVANGEN VERRIGTTE.

Voorzeker is de naam van Wesley, de stichter van de in Engeland en Amerika zoozeer verspreide sekte der Wesleyanen (Methodisten), aan de meesten der lezers van „de Christelijke Familiekering” bekend. — Men herinnert zich dan ook hoe hij door zijne welsprekendheid, door zijne gemoedelijke prediking van Gods woord de zielen zijner toehoorders kneedde als de pottbakker het leem, en duizenden van hen tot de ken-

nis der waarheid bragt. Van zulk een man eenige bijzonderheden, al zijn zij ook aan velen niet onbekend, mede te deelen, zal dus voorzeker niet overbodig worden gerekend.

Reeds meermalen hadden Wesley's vrienden en vereeiders hun verlangen te kennen gegeven zijne beeldtenis te mogen hebben, maar te vergeefs; want hij vreesde te zeer, dat men er misbruik van zou maken, om zijne verdiensten boven die van zijn Heer en Zender te schatten.

Op zekeren tijd kwam hij echter uit de woning van een gezin, hetwelk in den hoogsten nood en ellende verkeerde en waar hij, uit hoofde zijner eigene armoede, slechts den troost der godsdienst, maar geene stoffelijke hulp had kunnen verleen. Juist had hij van een zijner vereeiders het aanbod gekregen dat hem een guinje (f 12) zou worden ter hand gesteld voor elke minuut, gedurende welke hij zich aan de kunstbewerking voor de buste onderwierp.

Gedachtig aan al het goede, dat hij met zulk eene som zou kunnen stichten, aarzde onze man nu niet langer, en de overtuiging erlangd hebbende, dat het aanbod oprecht gemeend was, trok hij den rok uit en plaatste zich in de vereischte positie. Dadelijk ging de kunstenaar nu aan het werk, legde zijn gipsmengel, en, beziel door zijn ijver, had hij in acht minuten eene prachtige, zeer gelijkende buste van Wesley vervaardigd. Toen deze zich gewassen en weder gekleed had, hield hij de hand op, en de kunstenaar, die tevens zeer met hem bevriend was, stelde hem tien guinjes ter hand. Zoo veel geld had hij in langen tijd niet bij elkander gezien; maar niet lang was hij in tweestrijd over het gebruik, dat hij er van zou maken. IJlings snelde hij naar het behoeftig, pas door hem verlaten gezin, en door het geschenk van ééne guinje redde hij het uit den nood. Van daar spoedde hij zich naar de zoogenaamde gijzeling, waar zoo vele ongelukken voor eene kleine schuld soms langen tijd door mededogenlooze schuldeischers werden opgesloten, die alzoo het gezegde des Heilands (Matth. 5 : 26) hier bevestigd: „Gij zult van daar geenzins uitkomen, totdat gij den laatsten penning zult betaald hebben.”

Het eerst bezocht hij een arm handwerksman, die wegens eene schuld van eene halve guinje reeds lang daar was opgesloten. Wesley gaf hem eene geheele, zeggende: „Betaal nu uwe schuld en begin met de andere helft uwe zaken op nieuw.” Vol dankbaarheid drukte de man hem de hand en maakte zich gereed om de gijzeling te verlaten. — Maar alvorens dit te bewerkstelligen, zeide hij nog: „Beste, edelmoedige heer, zoo gij in dit huis van ellende nog meer barmhartigheid kunt en wilt bewijzen, ga dan naar het vertrek juist hierboven. Daar heerscht groote behoefte. God geve, dat gij nog tijdig genoeg komt.”

Wesley spoedde zich naar boven en zag hier een tafereel van ellende zoo als hij nog zelden had bijgewoond. Een man, of liever het geraamte er van, zat op een gebrekkigen stoel. Zijne oogen waren onafgewend gevestigd op een hoek van het vertrek, waar eene nog jeugdige vrouw op een bundel stroo met den dood lag te worstelen. Een reeds gestorven kind lag aan hare zijde. Dadelijk liet Wesley een dokter ontbieden. Toen deze echter kwam was het reeds te laat, en de ongelukkige vrouw was, volgens de verklaring van den geneesheer, ten gevolge van gebrek en kommer gestorven. De man stortte in eene zware ziekte, die hem zes weken lang aan zijne legerstede kluisterde. Nu kwamen Wesley zijne guinjes uitnemend te pas, en hij gebruikte ze geheel ten behoeve van zijnen beschermeling, en toen zijne eigene fondsen uitgeput waren, riep hij de hulp van goede vrienden in. — Maar toen de man hersteld was, die ten gevolge van ongelukkige speculaties in den handel, hoewel anders op eerlijke wijze gedreven, in dezen toestand was gekomen, vooral door de weigering van een advocaat om in de voorgestelde schikking te treden, rustte onze Wesley niet, voordat hij de benoedigde sommen voor zijne geheele vrijstelling had bijeenverzameld, eene poging welke door 's Heeren bijstand met een gewenscht gevolg werd bekroond.

Toen de koopman zijne zaken weder had kunnen hervatten, werd zijn werk zoo gezegend, dat hij binnen weinige jaren al het achterstallige kon vereffenen, ja wat meer is, vóór zijn dood stichtte hij een fonds, ter betaling van de schulden dergenen, die als hij in de gijzeling (gelukkig is deze wet nu in Engeland afgeschaft) werden opgesloten. En, o treffende besturing eener vergeldende voorzienigheid! de eerste die deze weldaad deelachtig werd, was — de advocaat, die zich jegens hem zoo onverbiddelijk had getoond!

Voorzeker zal het niemand bevreemden, dat Wesley en de handelaar, zoo lang hun leven duurde, door den innigsten band van dankbaarheid en geloofsgemeenschap waren vereenigd.

H. N. v. T.

DE BROEDERS VAN OLMETA.

HOOFDSTUK III.

Nadat Luigi Maddelena vaarwel had gezegd op den morgen, toen zij vroeg op was gestaan, om afscheid van hem te nemen, en hem in Gods bescherming aan te bevelen, voordat hij zich op weg begaf, om Carlo Ricardo, zijns broeders moordenaar, op te sporen, daalde hij allereerst den berg af, en rustte niet voordat hij aan het altaar van de Madonna gekomen was. Dit altaar was eene soort van doos, die bijzonder geleeke op een duivenhok, waarin de beeldtenis van de H. Maagd, in ruw hout gesneden, zich bevond. Zich door smart overstelpt op de kniën werpende, stootte de arme misleide jongeling zijne ziel uit in een vurig gebed voor het behoud dergenen, die hem lief waren; hoe gelukkig ware het geweest, zoo hij in plaats van de Heilige Maagd aan te roepen, zich tot den Zaligmaker gewend had! Zijn reiszak en hoed weder opnemende, vervolgde hij weldra zijne reis. Nadat Luigi en Antonio den geheelen dag door een dicht kastanjewoud getrokken waren, gevoelden zij zich eindelijk vermoeid en hongerig, en zochten daarom naar eene geschikte plaats, om de kastanjes, waarmede zij onderweg hunne zakken gevuld hadden, te roosteren en zich daarna voor eene wijle ter ruste neder te leggen.

Antonio raapte spoedig wat drooge bladeren en rijnshout bijeen, om vuur aan te maken, en bereidde daarna voor Luigi een ruw bed van bladeren en mos, waarop deze zijne vermoeide leden uitstreekte. Op eens deed echter het geluid van stemmen onder aan den berg Luigi oprijzen, om te zien wie toch de komenden konden zijn. Weldra zagen zij een paar jonge herders langs het bergpad naar boven klimmen, hunne schapen en geiten voor zich uitdrijvende. Zij groetten Luigi en Antonio zeer vriendelijk, en ziende dat zij bezig waren hun avondeten gereed te maken, boden zij hun wat geitenmelk aan, dat in dank aangenomen werd.

Het was Luigi's voornemen geweest, den korten zomernacht onder dezen of genen grooten boom door te brengen; doch wetende, dat als de herders op Corsica hun nachtverblijf opzoeken, er altijd in de nabijheid eene hut is, waar zij eene beschutting kunnen vinden, begon hij de hoop te koesteren, dat zij hem het aanbod zouden doen om hunne

schuilplaats te deelen, daar gedurende het laatste uur de wind was komen opzetten en de felle bliksemstralen bij oogenblikken het geheele woud verlichtten. Op Corsica hebben de herders gedurende den zomer geene vaste woonplaats, doch trekken, om weide voor hunne kudde te vinden, door het gebergte, waar zij dan hunne met mos en takken overdekte hutten tegen de eene of andere vooruitspringende rots bouwen. Bij het verlaten dezer hutten laten zij ze staan ten dienste van de herders, die na hen mogten komen.

„Het schijnt, dat wij zwaar weder krijgen,” zeide de jongste der herders, „wij deden beter onze hut op te zoeken,” en voorttrekkende, kwamen zij kort daarop terug met de aangename tijding, dat er vlak bij eene gevonden was. Zij volgden nu de eenvoudige gastvrije herders en smaakten weldra de voldoening van voor den storm, die inmiddels was komen opsteken, beschut te zijn. Een helder vuur verlichtte kort daarna de hut, zoodat zij door het knappen van het vuur en het spatten der bradende kastanjes zeer weinig hoorden van het woeden der elementen.

„Hoorde ik daar niet iemand roepen?” zeide een der herders, „zou het ook een arme reiziger kunnen zijn, die door het onweder overvallen is? stil, luister.”

„Ik hoor niets dan het bruisen van den stroom, die hier boven onze hoofden vloeit,” zeide Antonio, „en toch — ja iemand roept, ik zal eens gaan kijken.”

Eer Antonio de deur bereikt had werd er tweemaal hard tegen aan gebonsd, en riep eene stem om hulp, die Luigi deed opspringen en naar zijn geweer grijpen.

Het zwakke beschot, dat voor deur diende, bezweek onder deze slagen en vloog open, en ziet, daar op den drempel stond Carlo Ricardo, die op zoo laaghartige wijze den jongen Enrico Martellini vermoord had. Voor een oogenblik staarden de twee mannen elkander aan, terwijl Luigi zijn geweer gereed maakte om het af te kunnen schieten; doch Carlo, die dadelijk gezien had, wie een der bewoners van de hut was, zag wat Luigi wilde doen, en zich met een doordringenden angst-kreet omkeerende, vlugtte hij in het kreupelhout, om alzoo het gebergte te bereiken, waar hij zich in de vele bergpassen gemakkelijk schuil kon houden.

Overbluft en teleurgesteld vloog Luigi hem achterna, en kwam twee uur later terug, doornat van den regen, die, zonder dat hij het

bemerkte, in stroomen nederviel. Zich hierop bij het half uitgebluschte vuur nederleggende trachtte hij zijne gedachten bijeen te brengen, om te zien wat hem nu te doen stond.

Arme Luigi, hadt gij nu nog geen oog voor de genadige hand, die u van bloedvergieten terughield, spoedig zou die gelukkige tijd komen. Luigi's ongedurigheid deed de slaap van hem wijken, hij stond daarom vroeg en onverkwikt van zijn leger op, om zijne reis zoo spoedig mogelijk voort te zetten. De zon was nog niet geheel op, toen hij de hut verliet en voor eenige minuten stilstond op een der overhangende rotsstukken. Alles zag er even frisch en bekoorlijk uit. De wilde rozen, die hier in menigte groeiden, waren zwaar van de dauwdruppels. De morgendampen hingen nog over het dal, en toen de zon te wegdreef, had men zich bezaarlijk een bekoorlijker tafereel kunnen voorstellen.

Vóór hem strekte de lange bergketen zich uit, die Kaap Corsaals in tweeën splitst, terwijl aan den voet eene kleine vlakte was, met smaakvolle kleine woningen, wier tuintjes onder aan de helling begonnen, om zich over het geheele dal uit te strekken.

Verder noordwaarts zag men eene reeks van bergen, vertakkingen van de middenketen, aan wier voet de blauwe golven der Middellandsche zee speelden, en wier toppen zich al verder en verder aan den gezigt-einder verloren. Luigi verwijderde zich echter van deze lieflijke plek, die voor zijn ontstemden geest geene de minste bekoorlijkheid had.

Nadat hij de melk, hem door de herders aangeboden, opgedronken had, nam hij afscheid van hen, en hen bedankende voor hunne gastvrijheid, daalde hij, door zijn getrouwen Antonio gevolgd, haastig den berg af.

Spoedig daarna ontdekte hij, dat Carlo naar Italië gevlugt was. Het was zeer moeilijk hem daar te vervolgen. Overal ondervroeg hij de reizigers, die hij hier en daar ontmoette, of zij ook iemand gezien hadden, die beantwoordde aan de beschrijving, welke hij van Carlo gaf. Somtijds daacht hij hem op het spoor te zijn, en dan reisde Luigi dag en nacht door, om den vermeenden Ricardo te vinden; zeer dikwijls gebeurde het echter, dat hij een geheel anderen persoon voor hem nam, hetgeen dan tot menig onaangenaam tafereel aanleiding gaf.

Eindelijk bereikte Luigi Napels. Een zeker voor gevoel, dat hij daar zijn vijand vinden zou, deed hem het besluit nemen er eenigen tijd te vertoeven, te meer, daar hij van Napels uit zeer vele wegen en steden onder zijn bereik had, waarheen hij kon gaan, zonder zich te veel van zijn hoofdkwartier te verwijderen. Hij huurde dien ten gevolge eenige kamers in een der kosthuizen, die men daar in menigte vond. Zijn goed gesternte, of laat ons liever erkennen, Gods Voorzienigheid deed hem zijn intrek nemen in het huis van eene achtingswaardige half engelsche, half italiaansche familie. De vrouw des huizes was eene engelsche van geboorte, die met haar italiaanschen echtgenoot gedurende zijn verblijf in Engeland in het huwelijk getreden was, omstreeks vier jaar voordat wij kennis met haar maken. Signor Leporelli, haar man, werd op liefdevolle wijze onderwezen in de waarheden van de godsdienst zijner vrouw, waarvan het gevolg was, dat hij een ootmoedig Christen werd en het roomsche geloof afzwoer.

Eene zuster van Signor Leporelli was met hen uit Engeland gekomen. Dit kleine huisgezin vervulde op getrouwe wijze hunne godsdienstige pligten, en werd voor menige ziel in Gods hand het middel om vrede in Christus te vinden. In dit vreedzame gezin had Luigi zijn intrek genomen; hij bewonderde in stilte de goede inrigting zijner kamers, die in orde en netheid zoozeer verschilden van alle, die hij vroeger gezien had; en later erkende hij, dat een gevoel van vrede, waarvan hij zich toen geen rekenschap kon geven, over hem kwam zoodra hij deze kamers in bezit nam. Terwijl Luigi 's avonds in zijne kamer zat, werd hij op eens uit zijne mijmering gewekt door het uitspreken van een italiaansch gebed in de aangrenzende kamer. Eerst dacht hij, dat het de avonddienst ter eere der Maagd was, en knielde daarom om mee te bidden; doch weldra bemerkte hij, dat van haar in het geheel geen sprake was, zoodat hij gedurende eenigen tijd niet wist wat hij hiervan denken moest. Eindelijk hoorde hij verscheidene stemmen het Amen uitspreken, en daarna het „Onze Vader." Toen begreep hij, dat zij waarschijnlijk Protestanten waren, daar de vrouw des huizes van engelsche afkomst scheen te zijn en dacht er over na, in hoe verre het hem geoorloofd was daar te blijven; doch een blik slaande op de netheid zijner kamer, voelde hij niet den minsten lust om te vertrekken, en met die gedachte ging hij naar bed.

Signora Leporelli en hare zuster Clara waren oprechte Christenen, en voordat eerstgenoemde er in bewilligde, om met Leporelli te trouwen, had zij alle hoop, dat hij in waarheid een Christen was geworden, volkomen overtuigd van de dwalingen zijner kerk.

Toen Luigi den volgenden morgen ontwaakte, voelde hij zich zoo ziek, dat hij te vergeefs trachtte te doen alsof hij het niet bemerkte. Een uur later beproefde hij op te staan, doch eene flauwte overviel hem en noodzaakte hem weder naar bed te gaan. Antonio was geheel uit het veld geslagen, en zocht dadelijk de vrouw des huizes op, om haar te zeggen, dat zijn meester ziek was, en haar te vragen hem eens te gaan zien, aan welk verzoek zij dadelijk gehoor gaf door hem onmiddellijk te volgen.

Signora Leporelli zag in een oogenblik, dat Luigi in het geheel niet wel was. Overprikkeling, verdriet en blootstelling aan weer en wind hadden eindelijk onzen jongen bergbewoner op het ziekbed geworpen, en het was zeer waarschijnlijk dat de koorts hem niet zoo spoedig weder zou verlaten. Door christelijke liefde gedrongen, gaf zij hem de geneesmiddelen, die den voortgang der ziekte konden stuiten, en liet hem verder aan Antonio's goede zorg over.

HOOFDSTUK IV.

Het werd avond en nog was Luigi niet beter; inwendig verzette hij zich krachtig tegen het denkbeeld, dat er nu zulk eene vertraging kwam in het zoeken van zijn vijand, en terwijl hij lag te peinzen over het bittere verlies van zijn broeder, hoorde hij op eens in de naaste kamer het avondgebed uitspreken.

De lieflijke meesteres des huizes had van Antonio gedeeltelijk Luigi's geschiedenis gehoord; ja, zij had reeds met de vlugheid, die vrouw eigen, begrepen, dat haar logeest niet alleen lichamelijk ziek was, maar ook innerlijk leed had. Daarom werd dezen avond een hartelijk gebed opgezonden voor den vreemdeling, die onder hun dak was, en smeekten zij den almachtigen God, Luigi's hart te verteederen en om Christus' wille den Heiligen Geest in zijn hart te doen werken, opdat de vrede Gods daarin mogt nederdalen.

Luigi luisterde, terwijl hij te bed lag, met aandacht naar hetgeen gebeden werd; eindelijk hoorde hij duidelijk, dat het hoofd des huisgezins voor hem bad! Doch, dacht hij bij zichzelf, hoe komt het toch, dat toen ik verleden zomer ziek was, Pater Joachim in het geheel niet zoo voor mij bad. Hij vroeg niet aan God, mijn hart te verteederen, Ben ik dan zoo goddeloos? Daar hij echter te zwak was om lang over iets na te denken, viel hij langzamerhand in een verkwikkenden slaap.

Gedurende eenige dagen kwam er geene verandering in Luigi's toestand; onderwijl verzorgden mevrouw Leporelli en Antonio den zieke, zoo goed zij konden.

Elken avond luisterde hij naar het avondgebed en begon zelfs naar dat oogenblik te verlangen, met dit gevolg, dat hij reeds twee of drie gebeden, tot de H. Maagd gerigt, die zijn vader hem bij het afscheid meegegeven had, als te weinig beduidend, ter zijde had gelegd.

Het was mevrouw Leporelli's gewoonte, elken dag eens bij Luigi te komen, om te zien hoe hij het maakte en hem te vragen of er ook iets was, dat zij voor hem doen kon; het lag echter volstrekt niet in haar, hem te dwingen, haar zijn vertrouwen te schenken, hoewel het haar zeer aangenaam geweest zou zijn, indien hij zijn hart voor haar geopend had.

Des zondagsmorgens vroeg, nadat Luigi dingsdag te voren ziek was geworden, kwam de signora, voordat zij naar de kerk ging, nog even bij hem, om te zien of hij iets noodig had. Hij betuigde haar zijn leedwezen, bij het zien dat zij voornemens was uit te gaan; „want," zeide hij op zeer droevigen toon, „ik zal voelen, dat gij niet te huis zijt."

„Niets dan ernstige krankheden kunnen mij terughouden van mijn plicht om God in zijn huis te aanbidden," antwoordde mevrouw Leporelli. „Indien Antonio niet bij u bleef, zou ik u niet alleen laten; daar er echter nu geene reden bestaat om te huis te blijven, ga ik, doch beloof u, dat ik bij mijne terugkomst spoedig bij u zal komen."

Gedurende dit gesprek had de huisknecht aan het voeteneinde van het bed, waarop Luigi lag, eene van die welbekende rollen opgehangen, waarop men met groote letters toepasselijke schriftuurplaatsen gedrukt heeft. De teksten, die er nu hingen, luiden als volgt: „Gij zult liefhebben den Heer, uwen God en Hem alleen zult gij dienen." „Ik ben de weg, de waarheid en het leven." „Daar is één Middelaar Gods en der menschen, de mensch Christus Jezus." „Komt tot Mij allen, die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven."

Luigi had na het vertrek van mevrouw Leporelli, bloot voor den vorm, van onder zijn kussen een klein stukje papier genomen, en deed moeite dit te lezen; hij werd er evenwel duizelig van, daar het zoo klein

gedrukt was. Op dit stukje papier was een gebed aan de Maagd te lezen, dat aldus luidde: „O, Heilige Maagd, moeder Gods, vol van genade, kom ons te hulp in ons leed en onze rampen, zoo zullen wij u liefhebben en zegenen tot in eeuwigheid, Amen!”

Luigi keek op en bemerkte voor het eerst de plaatsen uit de Heilige Schrift, die op zijn bed hingen; opmerkelijk las hij die na, om te zien of hij er den naam der Maagd in kon vinden; doch daar dit natuurlijk niet het geval was, begon hij ernstig na te denken, hetgeen niet vreemd was, daar hij gedurende zijne ziekte voortdurend verlangde naar iets, dat zijn geest bezig kon houden. Het eerste wat hem trof, was het gebed: „Gij zult liefhebben den Heer, uwen God en Hem alleen zult gij dienen.”

Luigi peinsde lang na over dat woordje: Hem alleen. De priesters leeren ons, dacht hij, dat wij de Maagd moeten dienen, zoo als uit mijn gebed blijkt; doch, hoe komt het dat deze Bijbel ons leert, dat wij God alleen moeten dienen? Ik zal het eens aan de signora vragen, want nooit ondervond ik iets dergelijks. Als hunne gebeden in mijne ooren weerklinken voel ik mij verlicht, zoo als nimmer te voren.

Toen mevrouw Leporelli terugkwam, verwelkomde hij haar daarom met blijkbaar welgevallen, vooral toen zij aanbod bij hem te blijven, terwijl Antonio zich door eene wandeling wat verfrischte, ten minste zoo hem dit aangenaam kon zijn. Luigi verzekerde haar dadelijk, dat het hem bijzonder aangenaam was, zoo zij hem gezelschap wilde houden, terwijl inmiddels de gastvrouw eene stille hoop voedde, dat hij langzamerhand zijn hart voor haar open zou leggen.

„Hoe hebt ge den morgen doorgebracht, zijt gij beter?” vroeg zij belangstellend, „hebt gij de plaatsen uit de Heilige Schrift, die ik daar voor u ophing, gelezen? Doch misschien, hebt gij liever, dat ik u stil laat liggen!”

„O neen,” zeide Luigi, „ik voel mij zoo neerslagtig en ellendig, dat het mij veel eer goed zal doen een weinig met u te praten.”

Mevrouw Leporelli ging hierop zitten, haalde haar Testament voor den dag, en vroeg aan Luigi of zij hem iets voorlezen mogt; hij bewilligde hierin, waarop zij hem die gedeelten der Schrift voorlas, die zij meende, dat het meest zijne aandacht zouden trekken.

Nadat zij verscheidene teksten voorgelezen en uitgeleegd had, keerde Luigi zich tot haar, en zeide: „Indien alles, wat gij zegt, waar is, ben ik de grootste zondaar die er leeft.”

„In dat geval zijt gij een dergenen, voor wie Christus stierf, om u te reinigen van de zonde en u het leven weder te geven. Luister, mijn vriend! ieder gebed, dat gij tot de maagd Maria opzendt, is eene belediging den Zaligmaker aangedaan. God bragt uwe verzoening te weeg door het bloed van zijnen Zoon, voor u op Golgotha vergoten.”

„Ach! dit is mij nog zoo duister, en ik zie nog geene redding voor iemand zoo als ik,” antwoordde Luigi.

„Geloof dit, mijn vriend,” hernam zij op zachten, doch vasten toon, „dat Jezus Christus alle zondaren, die door Hem tot God komen, kan redden. Die als boetvaardigen tot Hem naderen worden nooit afgewezen, en indien Hij zijn licht over u doet opgaan, zal de duisternis voor altijd van u wijken.”

„Doch,” antwoordde Luigi, „ik ben nooit onderwezen in deze dingen, en ik kan den weg, die tot Christus leidt, niet vinden, zonder tusschenkomst zijner heilige moeder.”

„Vraag het Hem en Hij zal het u leeren, want Hij heeft gezegd: „Die tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen.”

„Doch ik ben niet waard om tot God te naderen. De priester heeft mij geleerd, dat wij niet tot den Zoon mogen komen dan door tusschenkomst der Maagd Maria.”

Mevrouw Leporelli antwoordde slechts door zich op de kniën te werpen en in een kort gebed God te smeeken, dat het Hem om Christus' wil mogt behagen, licht en waarheid te zenden in het hart van dezen armen boetvaardige, opdat hij geen anderen naam mogt kennen dan Jezus Christus en dien gekruist.

Toen zij opstond, bedankte Luigi haar met betraande oogen, en haar aanziende, zeide hij: „Gij weet het niet, neen gij kunt het niet weten, hoe onwaardig ik ben, om tot onzen Zaligmaker op te zien.”

„Hij weet dat, en toch noodigt Hij allen, zelfs u, om tot Hem te komen, Hij heeft het rantsoen onzer zonden betaald, Hij heeft de schuld en vloek op zich genomen. Hij heeft alles volbragt. Werp u in Christus' armen, erken Hem als uw Verlosser, en wees zeker, dat zijne genade u niet zal verstoeten.”

De zieke wendde zijn gelast naar den muur, en zeide na eenige oogenblikken met eene gebroken stem: „O indien ik u mijne geschiedenis kon vertellen, zou ik misschien eenige verlichting vinden.”

„Ik wilde u niet dwingen mij uw vertrouwen te schenken,” zeide mevrouw Leporelli, „maar ik heb reeds bemerkt, dat u iets op het hart ligt, en ik wil gaarne naar u luisteren, zoodra gij wat verfrisch zult zijn door het nuttigen van een mijner engelsche middeltjes, een kopje thee. Ik zal bij u komen, en dan moet gij mij eens vertellen, wat u zoo bezwaart; misschien zal dit u eenige verlichting geven. Bid intusschen tot God, dat Hij zijn Heiligen Geest zende, om u te troosten en aan Jezus' voeten te brengen. Corraggio, Addio. (Houd moed, goeden dag).”

Het was Luigi alsof hij droomde. Al hetgeen voorgevallen was gedurende de laatste maand na zijns broeders dood kwam hem zoo onwezenlijk voor; daarbij kwam nog het gevoel dat zijn geheele leven *éene* dwaling was geweest, dat zijne gebeden tot de Heilige Maagd en Antonius slechts een ijdele klank geweest waren; al deze gewaarwordingen bragten eene onrust in zijne ziel te weeg, die hem deed weenen.

Mevrouw Leporelli zag, toen zij terugkwam, dat Luigi zeer ontroerd was; doch door de tact, der vrouw eigen, gelukte het haar zeer spoedig hem tot bedaren te brengen; zich daarop bij hem nederzettende, verzocht zij hem, haar deelgenoot te maken van zijn verdriet.

Hij begon met haar te vertellen van het regt der vendetta, dat door de Corsicanen in praktijk wordt gebracht, en hoe het hem was opgedragen, den dood zijns broeders te wreken. Toen zij de geheele geschiedenis gehoord had, besloot hij met deze woorden: „En nu te denken, dat ik al dien tijd niets heb kunnen doen en mijn vijand nu misschien reeds is, waar ik hem nooit zal kunnen vinden, terwijl ik mij niet weder in mijne geboorteplaats durf vertoonen, voordat ik ronduit kan verklaren: Ik heb mijns broeders dood gewroken.”

Mevrouw Leporelli had wel eens van de vendetta gehoord, doch zich nooit te voren rekenschap gegeven van de ware beteekenis. Luigi aanziende, riep zij uit: „De Heer is bijzonder genadig, ja, zeer genadig voor u geweest, dat Hij u terughouden heeft van het bedrijven van een moord. In mijn vaderland mag niemand zich door bloed wreken. Mijne is de wraak, ik zal het vergelden, spreekt de Heer; al is het dan niet door het openbare regt, dan toch zal de moordenaar gestraft worden door de kwelling van een schuldige geweten en door eene vreeselijke wedervergelding hier namsaals. Doch persoonlijke wraak wordt door de wet verboden en is geheel in strijd met de leer des Evangelies. Wentel uwen weg op den Heer. Hij kent al uwe verkeerdheden en zorgen. Ik, mijn goede vriend, heb, zoolang ik leef, op God vertrouwd en nooit heb ik zijn woord zien falen, en nu beveelt Hij u door mij, de gedachte aan deze booze wraakneming te laten varen, daar het tegen Gods gebod strijdt.”

Luigi luisterde aandachtig naar al hetgeen zijne hartelijke leermeesteres zeide, hij bedankte vurig voor hare voorbedding, er evenwel bijvoegende, dat hij vreesde door zijne betrekkingen als een lafaard gebrandmerkt te worden, zoo hij terugkwam, zonder zijne gelofte vervuld te hebben. „En toch,” voegde hij er bij, „wat gij zegt beantwoordt aan eene flauwe stem in mijn hart, die mij zegt, dat ik liever mijns broeders moordenaar zou hooren verklaren, dat hij zich schaamt over zijne misdaad en haar diep betreurt, dan dat ik hem het leven zou willen benemen!”

„God zij geloofd!” riep de signora uit, „als ik u zoo hoor spreken, ben ik overtuigd, dat uw hart zich allengs ontsluit voor de liefde van onzen Goddelijken Meester. God wil niet, dat er iemand, wie dan ook, zou verloren gaan. Hij heeft een welbehagen in genadig te zijn; Hij heeft geen lust in den dood des zondaars, maar daarin, dat hij zich bekeere en leve. Ik moet u nu voor eenigen tijd verlaten, door voordat ik heenga, wil ik u nog vragen of het u wellicht aangenaam zou zijn, indien dezen avond de huisgodsdienst in uwe kamer gehouden werd.”

Si Signora, con motto piacere. (Ja, met groot genoegen.)

Alleen gelaten, nam Luigi het boek, dat mevrouw Leporelli op den stoel, die voor het bed stond, had laten liggen, en begon daarin te lezen. Het licht brak langzamerhand door in dit toetoe zoo verduisterd hart, want hij begon te begrijpen welk eene wonderlijke godsdienst hij tot nog toe beleden had, geheel in strijd met hetgeen ons de Bijbel leert. De droefheid over zijns broeders dood bleef even diep, doch de dorst naar wraak was verdwenen. Indien alles wat hij van de signora gehoord had waar was, zou het zondigen tegen God zijn, en in die zonde kon hij niet volharden. Hij was ziek, hij kon sterven en dan, ja wat dan! Bij deze gedachte kwam het eerste gebed tot den almachtigen God uit den grond zijns harten over zijne lippen, in de woorden van den Psalmist, die hij dien dag voor het eerst gelezen had.

DE BROEDERS VAN OLMETA.

HOOFDSTUK V.

Luigi sliep en ontwaakte eerst toen de avondzon de golf van Napels in vollen glans bescheen. De stralen wierpen hun goud over het water; het zingen der roeijers werd in melodischen klank door de opene vensters vernomen en de geur van oranjebloesem en heliotrope vervulde de lucht. Daar begon de klok van het naburig klooster te luiden, de vesper was daar. Kalme schoonheid allerwege; ligte vaartuigen met rood witten wimpel zweefden op de rustige wateren, terwijl de bemanning bij wijze van treurzang het avondlied aanhief ter eere der Heilige Maagd.

Luigi gevoelde toen hij ontwaakte, dat het hem goed was in deze woning, waar hij was onderwezen in de liefde Gods. Zoo gestemd verwachtte hij de leden des huisgezins, welke spoedig binnentraden tot het gezamenlijk gebed.

Signor Leporelli had Luigi nooit gezien, maar naderde hem thans met vriendelijken welkomstgroet als zijn gast. Toen allen gezeten waren las hij den 46sten Psalm: „God is ons eene toevlugt en sterkte; Hij is krachtelijk bevonden eene hulp in bensaauwheden;” alsook eenige verzen uit Lukas' Evangelie. Na dit lezen sprak hij met regt christelijke gevoelens over de vreugde die er is in den hemel wanneer zich een zondaar bekeert, en er van hem kan gezegd worden wat de vader van den verloren zoon zeide: „deze mijn zoon was verloren, doch is gevonden.” Toen wees hij het zondige der wraak aan, en drukte op den pligt zijnen vijanden te vergeven; daarbij herhaalde hij de bede: vergeef ons onze zonden, gevloeid van de lippen des Meesters, die ons als voorwaarde stelt anderen te vergeven, opdat wij om zijnentwil vergeving vinden.

Na het lezen zong het kleine gezelschap:

Jezus neemt de zondaars aan,
Mij ook heeft Hij aangenomen;
Mij den hemel opgedaan,
'k Mag vertrouwend tot Hem komen.
'k Juich dan zelfs aan 't eind der baan:
Jezus neemt de zondaars aan.

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

Luigi had met een kloppend hart toegelisterd; het was hem alsof in dit oogenblik het geheele liefdevolle verlossingsplan hem werd ontroid.

Hij gaf mevrouw Leporelli de hand en sprak met eene stem, die niets aan mannelijkheid verloor, al trilde zij van aandoening: „Van dit oogenblik af helpe mij God, om mijn leven mijnen gezegenden Verlosser toe te wijden, dien ik in mijn toestand van verblinding niet heb gekend.” Daarop ontstond de gevoelvolle stemming aan de zuidelijke naturen eigen: hij nam van onder zijn peluw het uit Corsica medegebragt Mariabeeld, brak het in stukken, en zeide: „Ik heb den Heer onteerd door zijne liefde en bereidwilligheid om zondaren aan te nemen te mistrouwen; Heer, neem de dienst aan, die ik U ootmoedig bied!”

Arme mevrouw Leporelli! Zulk eene bekrooning harer zwakke pogingen had zij niet durven hopen, althans niet zoo spoedig; maar één ding had zij in haar nog kort leven geleerd, namelijk dat de Heer algenoegzaam is en wij met Hem alles vermogen.

De tijd spoedde voort en Luigi kon het bed verlaten. Elke dag bestudeerde hij het boek, dat mevrouw Leporelli hem in de ure der benuauidheid had gegeven. Eens terwijl hij aan het venster zijner kamer zat, zag hij Antonio, die een brief in de hand hield. Deze getrouwe man had zich verplicht geacht de familie van Luigi met zijne ziekte bekend te maken, en haar tevens niet onkundig te laten van enkele bijzonderheden, welke eene verandering aangaven betreffende de godsdienstige gevoelens zijns jeugdigen meesters.

Bij het openen van den brief las hij alras eene waarschuwend zinsnede tegen het zondige van langer verblijf te houden bij ketters; men smeekte hem bij alle heiligen, toch vast te houden aan kerk en priesterschap.

Doch Luigi stond vast; hij dacht minder aan den inhoud van dezen brief dan aan het beramen van middelen, om huiswaarts te keeren en den zijnen mede te deelen door welke opmerkelijke keten van gebeurtenissen hij voor groote schuld was bewaard.

Eene week later kon hij de reis aanvaarden, en maakte Antonio daartoe het noodige gereed. „En Carlo Ricardo, wat moet er van hem worden?” vroeg Antonio, „hoe zult gij mijne meesteres en uw vader ontmoeten, en de arme Maddelena, zoolang hij nog hier op aarde is?”

„Ik hoopte dat gij genoeg gehoord zoudt hebben, om mijne zienswijze te deelen,” antwoordde Luigi; „had ik mijne ziel bevlekt met zijn

bloed, zoo zou ik geenszins in de gebeden mijnen hemelschen Vader durven naderen, noch zijne hulp zoeken in nood — dit ware in mijn oog van veel grooter gewigt dan het onder de oogen komen van mijn aardschen vader; ik vertrouw dat dezelfde God, die mij langs eenen mij onbekenden weg de zonde deed inzien, waardoor mijne arme ziel was bevestigd, mij zal onderwijzen hoe ik mijn volk zal aantoonen, dat Hij die boven allen is, de eenige wreker wil zijn! Antonio haalde de schouders op, bleef onvoldaan en prevelde: „wij zullen zien.”

Des avonds vóórdat Luigi Napels zou verlaten, vroeg hem mevrouw Leporelli, of hij haar wenschte te vergezellen bij een bezoek in het gasthuis, waarheen zij gewoon was kleine verklikkingen voor de zieken te brengen; onder die zieken kende zij er één uit haar eigen land, en deze had haar met vele anderen bekend gemaakt.

Luigi had een liefdevollen eerbied voor zijne gastvrouw en stemde gaarne toe. Spoedig waren zij op weg.

Luigi had deze plaats in 1861 bezocht, toen geheel Napels vervuld was met de overwinning van Garibaldi; Engelschen, Italianen en Franschen ontmoetten elkander in die schoone omgeving; zijn oog zocht gretig naar Carlo Ricardo. — Hoe verschillend was alles nu! Hij kon nog niet zeggen dat hij de man, naar wiens bloed hij voorheen dorstte, zonder eenige boosheid zou wederzien, maar hij was gereed om de straf over te laten aan dien Heer, welken hij diende.

Het gasthuis der Jezuiten binnentredende, waar mevrouw Leporelli hare vriendjes had, ontmoetten zij eenige priesters, die de hun bekende engelsche dame wilden verhinderen; zij kenden hare goedheid en wilden haar smart besparen; doch zij gaf niet op, en trad met Luigi voort.

Zij sprak met een armen lijder, wiens been was afgezet en gaf hem vruchten en een zeker licht gebak, dat zij zelve had gereed gemaakt. Daarna zocht zij een ander bed, terwijl zij den man vroeg: „hoe is Carlo van daag?”

Luigi schrikte op bij dien naam, doch het zien van den kranke verdreef deze gedachte. Na enig rondzien trof hem een vreemd denkbeeld: mevrouw Leporelli kende hem niettegenstaande de zwachtels en pleisters hem bijna onkenbaar maakten.

Toen Luigi hem naderde deed zich een kreet hooren, die getuigde van een dieper dan van lichamelijk lijden; hij zag in dit omwonden ge-
laat Carlo Ricardo!

De goede mevrouw Leporelli had op een harer liefdebezoeken vernomen, dat een zwaar gewonde was binnengebragt, wiens toestand gevaarlijk was. Met hare gewone bereidwilligheid was zij die kamer ingetreden, en had, toen 's mans kleederen tegen hospitaalsgewaad werden verwisseld, den naam Carlo Ricardo gelezen op de lijst der dienstdoende zuster.

Dadelijk wetende wie de gewonde was, had mevrouw Leporelli eene kleine list beraamd, om het nieuwe geloof van Luigi op de proef te stellen, eer hij haar dak zou verlaten en bij menschen zou wonen, die God niet kenden. Daartoe had zij hem gevraagd haar te vergezellen en hem bij Carlo gebragt.

Luigi zag de arme gewonde gedaante aan zonder de plek te kunnen verlaten. Na den zoo natuurlijken indruk van toorn bij het zien van zijns broeders moordenaar, werd hij overmeesterd door een gevoel van dankbaarheid bij de overweging, dat welke ook de oorzaak dezer wonden zijn mogt, hij daaraan geen deel had en zijne ziel zuiver was van zijn bloed. Zachtkens fluisterde hij: Heer, ik dank U!

HOOFDSTUK VI.

Terwijl deze denkbeelden zich in hem verdrongen, naderde hij het bed, waarop de trotsche slechte Carlo Ricardo lag. Naast hem zat mevrouw Leporelli, die met handigen ijver den zwachtel bevestigde, waardoor de arm werd opgehouden.

Zij ontwaarde dat de beide jongelingen elkander hadden erkend; zij rees op, en fluisterde Luigi dezelfde woorden in, die zij hem bestraffend op het ziekbed had toegesproken: „Mijne is de wraak, Ik zal het vergelden.”

Doch dank zij de vernieuwing des harten en deszelfs heiligen invloed, Luigi kon den lijder naderen met een zacht: „Vrees niet, Carlo Ricardo;” daarop eerbiedig het hoofd ontblootende ging hij voort: „Mogt dezelfde God, die mij in zijne grondeloze liefde belette de voorgenomene zonde te volbrengen, u even als mij vergeving schenken! Ofschoon ik geene gemeenschap met hem denk te hebben, die mijnen moedigen

broeder een ontijdig graf bereidde, zoo vergeef ik u en laat de straf Hem over, die stierf om zondaars te redden.”

Carlo kon dit zachte verwijt en woord der vergiffenis nauwelijks gelooven. Met de pijnlijke hand schoof hij het dek over het verwonde gelaat, en schreide bittere maar toch verkwikkende tranen van opregt berouw, terwijl woorden dit berouw vertolkten, woorden die zoo bewogen en ernstig werden uitgesproken, dat men ze niet mogt mistrouwen. Een kreet volgde: „Ontferming, ontferming, o Heer, wees barmhartig!”

Het hart van Luigi werd geroerd door de onuitgesprokene smart des mans; hij viel op de kniën tussehen het bed en de gordijn, en vroeg den Heer Jezus met zachte stem, dien man te vergeven en tot kennis zijner zondaarsliefde te brengen, even als de Heer hem daartoe had gebragt. Carlo durfde hem niet aanzien en verborg zijn aangezicht gedeeltelijk onder de dekens. Toen de eerste zenuwchok voorbij was, vroeg hij vergeving, en deelde aan Luigi mede dat hij sedert Enrico's dood dikwijls de Moedermaagd om den dood had gevraagd. Hij was voortvlugtig geweest, zich over dag verbergende uit vrees voor den man, die hem den dood had gezworen. Eerst liep hij alleen door de bosschen, waar elk bewegend blad, elke zingende vogel hem een schrik aanjoeg, waar hij in rots en geboomte een gezigt meende te herkennen; kwam de nacht en schenen de sterren, dan zag hij den hemel aan; doch zie de sterren schenen hem toe beschuldigende oogen te zijn, die zijne schuld ontdekten, ja vertelden. Vrees en slapeloosheid bragten hem bijna tot krankzinnigheid. Daar wilde hij nederliggen totdat hij met vastberaden wil den man zou zoeken en vinden, wiens wraak hij was ontvloden. Hij zou opstaan, de reis aanvaarden — maar de gedachte aan de openbare straf op de marktplaats overstelpte hem en tranen wilden zich een weg banen — tranen zonder troost — want slechts de traan uit waar berouw ontstaat, terwijl het hart zich keert tot Hem, die de zonde alléén kan vergeven, zal verkwikking aanbrengen; — weenen uit angst, niet uit berouw, vermeerdert de droefheid, en lenigt haar niet.

Mevrouw Leporelli zag dat het te veel was voor den gewonden man, en deelde Luigi mede, dat het beter zou zijn den kranke te laten rusten.

Ricardo bemerkte dit, en vroeg haar haastig of Maddelena Cordoni nog leefde. „Laat mij dit weten,” bad hij, „want mijne groote vrees is deze, dat ik verantwoording heb te doen van twee doden.”

Luigi verheugde zich in staat te zijn een deel van den last te kunnen opheffen, welke op dit bezwaard gemoed drukte; hij naderde het ziekbed en verhaalde hoe zijn vader hem tien dagen geleden had medegedeeld, dat Maddelena steeds treurde en slechts op de komst van Luigi wachtte, om haar geliefd.klooster der Madonna dei Dolori in te treden.

Verademing kwam over de beklemd borst; daarop zeide hij tot mevrouw Leporelli: „Vraag hem eer hij gaat, of hij mij waachtig vergeeft — en zoo ja — ofschoon ik daarop nauwelijks hoop — hij mij indien ik genees niet zal doden.”

Het antwoord van Luigi was: „Inderdaad mijne droefheid over mijn broeder Enrico is niet ligter, mijn afschuw van moord niet minder — daarvoor beware mij God! Gij weet het niet, Carlo Ricardo, hoe mijn hart breekt bij de gedachte aan dat jonge leven, zoo wreed door uwe hand gebroken, dat leven zoo vol vooruitzigt!”

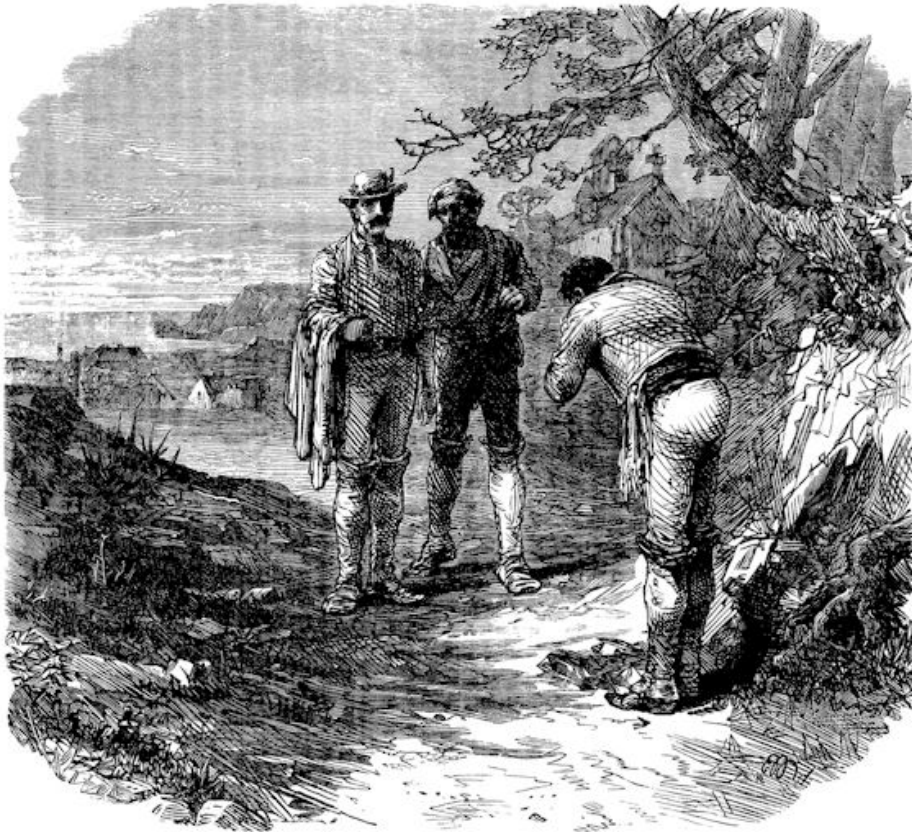
Luigi verdiepte zich in smart; „hoe dikwijls,” riep hij uit, „heb ik dat jeugdige gelaat aangestaard en had ik zoovele plannen voor zijne toekomst gereed — en nu, nu ik zelf den hemelschen troost geniet van een Zaligmaker tot vriend te hebben, en in zijnen schoot het pak mijner schuld en den last der droefheid vertrouwend te mogen nederleggen, nu treur ik duizendmaal meer om hem bij de gedachte, dat zijn mond mij nimmermeer deze woorden zal doen hooren: ook ik wil Jezus zoeken.”

„Dat moeten wij aan God overlaten,” was het antwoord van mevrouw Leporelli. „Uw arme broeder werd door degenen, die zijne leeraars zijn moesten, wij hopen in onweten dheid, van Christus afgeleid in plaats dat zij hem tot den Heer zouden hebben gebragt; alzoo heeft hij gehandeld zonder de betere dingen te kennen; vergeet dat nooit. Zal de Regter der gansche aarde geen regt doen? Verlaat u op zijne wijsheid!”

Vóórdat Luigi het gasthuis verliet, schonk hij Ricardo vergeving, en smeekte hem belijdenis zijner schuld aan God te doen, opdat hij verligting mogt vinden.

„De Heer zij u genadig en vergeve u, dat is mijne oprechte bede, want het boekgeschenk der edele vrouwe spreekt: Al waren uwe zonden rood als scharlaken, zij zullen wit gemaakt worden als sneeuw; ja door Christus' bloed.”

DE BROEDERS VAN OLMETA.

HOOFDSTUK VII.

Den volgenden dag verliet Luigi Napels. Eene huivering beving hem bij de gedachte aan den strijd, dien hij zou te strijden hebben tegen de vooroordeelen zijner aanverwanten. Welligt zou men hem als balling beschouwen!

Het afscheid van zijne vrienden en Leporelli was droevig; allermeeest de scheiding van hunne jongere zuster Klara, welker aandenken dreigde zijne rust te verstoren. Waren zij het niet geweest, die in Gods hand het middel voor hem werden om hem af te trekken van de bijgeloovige dwalingen, die het gemoed als gevangen houden en het verstand verlagen, om hem op te voeren tot een helder leven, beschenen door die zonnestralen, welke barten ontgloeijen en verlichten? Nu had hij den vrede Gods leeren kennen, als ook de stille vreugd, gelegen in het aanbeddend nederknien voor Hem, die in de volheid der liefde ons leerde bidden: Onze Vader!

Hij herdacht die zalige avonduren, als alles zoo vredig was, terwijl men nederzat in het profetenkamertje, de Schrift las en de liederen zong! Dit plekje stond hooger in de oogen Gods dan het schoonste paleis, want daar werd de Heer der heeren door de vrome leden des huisgezins aanbedden.

Eenvoud en waardigheid sierde den huisvader als hij met gebogen hoofd en gevouwen handen bad; zijne stem klonk statig en zacht te midden van het ruischen der avondkoelte door de geurige lucht. Nog kende hij woordelijk het gebed, dat signor Leporelli op den dag zijner aankomst had opgezonden; nog wist hij hoe Leporelli na plegtig zwijgen den Heer smeekte den vreemdeling te zegenen, den jongeling door zijne hand herwaarts geleid niet ledig weg te zenden, en bad dat hij en zijne dierbare echtgenoot bekrachtigd mogten worden om een goed woord op de goede plaats te spreken, opdat vele zielen door Gods genade mogten worden gewonnen voor den Heer Jezus.

Dien avond vergat Luigi niet; vriendschap en vertrouwen vormden

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

een sterker band tusschen deze vrienden dan gewoonlijk menschen aan menschen verbindt, een band sterker dan dood en graf; — diep werd de scheiding door allen gevoeld.

Des morgens vroeg ving Luigi de reis aan. Na een hartelijk vaarwel, viermalen herhaald, bragt hem Leporelli naar de haven. Het was een schoone dag, Luigi stond op het dek en vergeleek de verwarmende zon en de blaauwe lucht bij de helderheid en den gloed, die in zijn vroeger zoo onbuigzaam koud en dor hart waren ontstaan — veel heerlijker nog was dit inwendig leven. „Ja,” zoo sprak hij, „de leeddragenden hebben eene rustplaats van hunne zorgen in den vaderschoot, en ontvangen van den Vader zelf een antwoord vol liefde en vrede; juichende in dezen nieuwen heilstand roept mijn hart tot God die leeft!”

Het hoera der bootslieden bij 't anker ligten waarschuwde Leporelli dat hij het vaartuig moest verlaten; menig goed woord spraken de beide vrienden tot afscheid, terwijl Luigi den dag waarop hij te Napels kwam, den gezegenden zijns levens noemde.

De reis was kort, en toen Luigi voet aan wal zette op zijnen geboortegrond, knielde hij neder niet ver van de plek, waar hij vroeger wraak zwoer in het digte bosch. Nu wilde hij zijn leven niet der wrake, maar den Zaligmaker wijden, die zich genadig aan zijne ziel had geopenbaard.

Vier maanden geleden had hij die plaats verlaten met den bloeddorstigen wensch naar moord in zijne ziel; nu had diezelfde ziel vrede gevonden met God en menschen. Hoe dierbaar was hem de geboortegrond! de bloemengeur sprak van huis, van TE HUIS. Ware het niet de droeve herinnering aan Enrico, die hem kwelde, Luigi zou volkomen gelukkig zijn geweest. En toch was de dood des broeders zijn leven geworden, want daardoor had hij Corsika verlaten om meer dan een broeder te vinden, Hem die de hoop, steun en gids zijns levens zou worden — den Zaligmaker.

Op nieuw schrikte Luigi bij het naderen van het vaderlijke huis; zijne laatste woorden aldaar gesproken waren deze: „als ik wederkom, heb ik Enrico gewroken.”

Hij behoefde de gedachte aan zijn goed regt, het genot van het verkregen, de bewustheid des nieuwen levens, waarin hij zijne betrekkingen hoopte te doen deelen, om niet te versagen; de vrees werd gestild,

terwijl hij gevoelde dat wat ook geschieden mogt, zijn alomtegenwoordige Vriend alles wèl zou maken en hem zou steunen.

Alles was stil in huis, want zijn vader was op 't veld en de arbeiders druk aan 't werk voor allerlei herfstzaken. Luigi kon zich geene reukenschap geven van die doodelijke rust; hij luisterde en hoorde nu in de verte allerlei stemgeluid; hij herinnerde zich den zang van den wijnoogst, misschien was het de laatste groote dag; hij had gelijk in zijne veronderstelling; op den weg ontmoette hem een tal oude vrienden; zijne oude liefde voor hen leefde op, terwijl een stil gebed opging tot God, dat de Heilige Geest hunne zielen mogt brengen tot den Heer.

Het gezigt der omgeving was zeer vrolijk op dezen laatsten oogstdag; maar waar was Enrico? waar was de gebroekene van hart, Maddelena? De stoet kwam aan, door muzik begeleid, door wijngaardloof bekransd; alles ademde geluk. Luigi bezag het, staande achter een digten struik. Hij ontwaarde weldra beide ouders; onmiddellijk herkenden zij den zoon, en na de eerste omhelzing was de eerste vadersvraag: „Zeg mij mijn zoon, op welke hoogte hebt gij Carlo Ricardo verslagen?”

Het moederlijk gelaat werd zoo mogelijk bleeker dan te voren; de moedersmart sterft niet en verlaauwt niet; — doch tranen zoo haastig door de jeugd geschreid schijnen den ouden ontzegd; haar leed bragt in de oude oogen geen vocht, haar leed zoo haar stil ten grave slepen.

De vader stond met gekruiste armen in afwachting van het wraakverhaal, als verbeidde hij een geluk.

Luigi naderde de moeder met eenige schreden, strekte de regterhand uit en sprak: „Ik dank God, dat deze hand rein is van bloed. Ik heb de straf van Carlo Ricardo aan dien God overgelaten, die gesproken heeft: Mijne is de wraak.”

De tijdig zijner terugkomst had zich verspreid, velen kwamen om het verhaal der wrake te hooren, en meer dan een, verbaasd over deze laatste woorden, toonde duidelijk zijn afkeer van de nieuwe gevoelens, welke de wraakoefening hadden belet.

Wie zal de verontwaardiging des vaders schetsen over hetgeen hij noemde zijns zoons laffe handelwijze! „Ik vloek u niet, omdat gij mijn zoon zijt, maar mijn wensch is dat gij mij niet meer nadert; daar gij, o jongeling! de wet der wraak ongehoorzaam waart, of welligt zeggen zult die niet te kennen, zoo zal uw oude vader haar vervullen; vrouw, bereid mij wat mij noodig is; ik ga.”

Luigi durfde niet spreken. Hij wist dat de vader nu niet hooren zou, maar hij volgde de bedroefde moeder, en zijn gelaat met de handen bedekkende, bad hij en vraagde den Almagtige het vaderhart te verzachten en hem te bewaren voor deze zonde der wraak. Plotseling valt hem in, dat de vader niets weet van het gebeurde met Carlo en zijnen toestand. Met moeite vond hij bij zijn vader gehoor.

„Vader, ik vrees dat hetgeen ik te zeggen heb uw toorn tegen mij zal vermeerderen, maar ik moet u zeggen, dat ik in Napels de wijsheid heb geleerd, door welke ik den God die mij gemaakt heeft alléén aanbid gelijk zijn Zoon Jezus Christus, die mij uit genade door zijn bloedig offer zaligt. Om deze gave te ontvangen behoeven wij geene heiligen, noch madonna's, maar ons offer moet zijn een verbroken hart vol berouw over de zonden, welke wij nederleggen aan den voet van het kruis, sprekende: Heer, wees mij zondaar genadig.”

Martinelli waande zijn zoon krankzinnig, en vraagde wat dit alles te maken had met zijn plichtverzuim.

„Wij moeten,” was het antwoord, „de boosdoeners aan God en de wetten des lands overlaten; daarbij is hij, wiens leven gij zoekt, mijn vader, welligt nu reeds voor den registerstoel des eeuwigen Regters; eene kleine week geleden lag hij te bed in het hospitaal; een val in de bergen, alwaar hij mij trachtte te ontvlugten, heeft hem kreupel gemaakt.”

„De heiligen geloofd en gedankt!” antwoordde de wraakgierige vader. De mau had een groot leed doorstaan, maar nu bleek het, dat zijne godsdienst geenszins vrede, vergeving en goedheid wist in te storten, maar hem wraak, boosheid en haat voorschreef. Daarom kon hij de heiligen danken, dat zijn vijand krank was, terwijl de zuivere godsdienst leert liefderijk en traag tot toorn te zijn, ja zelfs vijanden te vergeven.

De grijsaard verblijdde zich dat Ricardo straf ontving, en gelastte zijne vrouw de toebereidselen te staken, aangezien de reis was uitgesteld.

De volgende dag was diep treurig voor Luigi; hij bezocht Maddelena, en vond haar even strak en verslagen als bij zijn vertrek; zij groette hem vriendelijk doch koel, want ook zij had vernomen, dat Luigi de nieuwe gevoelens was toegegaan en Carlo niet had gestraft; wie hem ontmoette, ontzegde hem den warmen groet en stelde zich tevreden met een ijskoud goeden dag!

De toorn van Maddelena was groot. Hij had de wet der wraak

(want dit was wet geworden) durven schenden en had haar verloofde niet gewroken. „Nu,” zeide zij in hun kort onderhoud, „zal ik haast maken met mijne intrede in het klooster van la Madonna dei Dolori, en wil volgens mijn plicht ijverig bidden, dat zijne ziel eenmaal door de tusschenkomst der maagd in de eeuwige tabernakelen worde opgenomen.

Luigi deelde haar de eenvoudige waarheden mede, die hij van mevrouw Leporelli had ontvangen; hij had ze ingedronken; zij integendeel bleef daarvoor doof, en toen vader Jachino eene boodschap binnenbragt van de abdis, verliet haar Luigi. Enkele dagen later trad de verdoolde jonkvrouw in het klooster.

Luigi zocht twee zijner vorige vrienden op en trachtte hen te overreden met hem zamen te komen in de onderaardsche gangen, waar hij wraak had gezworen. Allen kwamen in den bepaalden nacht. Toen allen gezeten waren nam Luigi uit een zak een stuk wit linnen, waarop met roode letters te lezen stond: „Mijne is de wraak, Ik zal het vergelden, spreekt de Heer.” Deze spreuk stelde hij op de plaats, waar de bovenkleeding zijns broeders in de vorige zamenkomst had gehangen. Alzoo stonden die woorden voor allen te lezen, waarna Luigi den Bijbel opende. Op dit oogenblik trad zijn bloedverwant Nicoli binnen, en beantwoordde den verbaasden blik van Luigi door te zeggen: „Ik kom om te vernemen welk ding in uw gemoed de plaats der wraak heeft ingenomen; ik ken uwen moed, uwe liefde voor den armen Enrico, weshalve ik zeker ben, dat gij niet ligtelijk of zonder grond uw voornemen van wraak zoudt opgeven.”

Luigi deed zijn reisverhaal, verhaalde hoe hij wraak had gewild, vervolgens zijne ziekte en zijne opname in den liefdevollen kring der Leporelli's. „In hun huis,” zoo ging hij eenvoudig voort, „leerde ik mijzelf kennen. Menigmaal noemt men zichzelf een zondaar, doch daar leerde ik de beteekenis en de schuld der zonde kennen. Mijn vertrouwen in de Maagd gaf mij vrede noch vreugde, totdat ik op het ziekbed nedergelegd, in den door de liefderijke Voorzienigheid aangewezen kring heb mogen leeren alle hoop eeniglijk te stellen op den gekruisten en verheerlijkten Zaligmaker.

„Mijn leven was zielloos, doelloos, hopeloos. Ik had geen Jezus, geen hemel, althans niet zonder een eindeloos vagevuur; nu heb ik gewetenrust en ben vol vertrouwen op Hem die mij lief had en voor mij stierf. Ik wandel aan de stille waterbeken, langs welke de Herder der schapen beloofd heeft hen te leiden, die zijne stem kennen. Hij brengt mij in grazige weiden naar zijn woord, hetwelk 't eerst uit dit boek mij tegenklonk.”

Nicoli luisterde met bewondering, en voordat hij nog had uitgesproken nam hij zich voor, ook zelf datgene te zoeken, hetwelk zijn bloedverwant zozeer tot verandering had gebracht.

Het lezen ging voort, en eer zij scheidden, behoefde Luigi niemand uit te noodigen om terug te komen, want allen uitten den wensch op nieuw Gods woord te mogen hooren.

H O O F D S T U K VIII.

Wij verlieten Carlo Ricardo te bed in het hospitaal te Napels onder de zachte verzorging van mevrouw Leporelli, die ziel en ligchaam beide wist te heelen. Zoodra hij als herstellende werd ontslagen, nam zij hem in haar huis, waar zij het gestrooide zaad hoopte te zien rijpen; hem werd de kamer gegeven, waarin Luigi zoo oneindig veel had ervaren.

Oppassers en doktoren hadden alles gedaan wat zij konden, doch zelfverwijt en diepe droefheid over zijne schuld konden zij hem niet ontnemen. Hij was veel aan mevrouw Leporelli verschuldigd, want zij had hem overtuigd, dat zijne tranen van opregt berouw, zijne gebeden, welke hij opzond tot den Almagtige, om Christus' wil door Hem waren aangenomen, die gesproken heeft: „Een gebroken geest zal Ik niet verachten.” Eindelijk bijna hersteld, ofschoon de sporen der wonden nog dragende, maar ook den zegen genietende door mevrouw Leporelli verkregen, openbaarde Carlo Ricardo met geroerde stem zijn voornemen om zijnen wandel naar het ontvangen licht in te rigten; hij wilde Luigi opzoeken, hem helpen de lasten te torschen, welke op diens schouders rustten, en aldus hem te toonen, dat hij van zijne schuld bewust, alles wenschte te doen om die zonde zoo mogelijk vergeven te zien.

„Ik gevoel,” zoo sprak hij tot mevrouw Leporelli, terwijl hij de handen vouwde, „dat mijn Zaligmaker mijne smart en mijn berouw heeft aangenomen; behaagt het Hem mij iets zwaars op te leggen, waarin mijn geloof wordt op de proef gesteld, zoo kan ik het in zijne kracht ontvangen als de kastijding eens vaders, en in den storm zal ik de stem des Meesters vernemen, die spreekt: „Ik ben het, vrees niet.”

Mevrouw Leporelli uitte hare vreugde over zijn voornemen. Er werd besloten dat hij naar Corsika zou gaan, om zijn plan betreffende Luigi uit te voeren. Krachtig in zijne goede voornemens begaf hij zich op reis.

De lente was in zomer veranderd; het was stil geweest in het dorp Olmeta. De vroomheid en smart van zuster Agatha (Maddelena) was op aller lippen, en de edele gedragingen van Luigi Martinelli zouden luider zijn geprezen, indien niet pater Jachino alles in het werk had gesteld om de bewoners van Olmeta tegen hem op te zetten.

Hij trachtte den vader van den zoon gescheiden te houden, ofschoon Luigi menigmaal bewijzen gaf van zijne kinderlijke liefde.

De priester wist dat Luigi en zijne vrienden, vijf in getal, de gewoonte hadden te zamen de Heilige Schrift te lezen, en dat de neef van Luigi, Nicola, de mis sedert dien tijd niet meer bijwoonde en de biecht verzuimde; dit bewees volgens den priester zamenzwering en verraad. De burens konden wel is waar de lafheid van Luigi, zoo als zij het noemden, niet begrijpen, waardoor hij zijn vijand niet had verslagen, maar de eerlijke openheid die hij betoonde, zijne zorg voor kranken en bedroefden, hadden hem de achting verworven; want ellende en kommer vonden bij hem een troostwoord en eene helpende hand.

Deze „nieuwe mode" om het land door te gaan goedgeoede, gelijk men het noemde, was iets nieuws. Hij volgde het voorbeeld van mevrouw Leporelli, maar de eigenlijke drijfveer was een hart dat genezen was geworden van zijne wraakgierige driften en nu die stemming in alles toonde. Behalve Nicola was de moeder van Luigi de eenige, die luisterde naar Gods woord, en dat wél zoo als teedere moeders doen, enkel om den lezer; echter beefde het kinderhart van vreugde als zij bij de eene of andere uitspraak van Johannes uitriep: heerlijk als dit waar is! Luigi bleef lezen, hopen dat de Heer zijne gebeden verhoerende, de dierbare moeder in de waarheid zou leiden.

Het geschiedde op eenen kalmen zomeravond, dat Luigi met zijne vrienden nederzat onder de schaduwrijke boomen, terwijl de maaijers huiswaarts keerden en de arbeiders uit den wijngaard hunne geiten opzochten, om haar de uitgeknipte bladeren te geven. Het plekje was uitgezocht. Ver voor hen uit zag men de blaauwe zilverstreep der Middellandsche zee, terwijl de afstand een zinbedrog schiep, als groeiden de oljven vlak aan haren zoom; de notenboomen stonden in volle pracht; duizende bloemen ademden de liefelijkste geuren; duizende zingende insecten vervulden de lucht, terwijl de vurige vliegjes vrolijk gonsten als waren zij starren van minderen rang door de aantrekkelijkheid der aarde uit de hoogere sferen gelokt.

Daar daalt de avond. Allerlei kleuren wisselen zich af om het uitgebreide landschap, nu goudgeel, dan rozenrood, dan weder geschakeerd; een zacht geluid doet zich hooren, welligt het avondlied der schepping door elk schepsel in zijne eigene taal den Heer der schepping toegezongen! Daarna zouden zij inslapen in de harten der bloemen, hun als zachte donzen bedjes gespreid. Naarmate het donkerder wordt ziet men het ontsteken der lichtjes in de naburige hutten en het gezang van het terugkeerend landvolk wordt allerwege vernomen. Boven dat alles uit klinkt luid en streng de kloosterklok; daar zwijgen alle stemmen, daar knielen alle kinderen en onder hun ave Maria lispelend uitgesproken, verheft zich de avondster.

„Welk een heiligen en zachten indruk ontvangt men hier!" zoo spreekt Luigi tot Nicola. „Men gevoelt dat God de éénige Heer is en men Hem alléén moet dienen — al leefden wij een dubbelen levenstijd, al ware elke gedachte een danktoon, nog zou de tijd te kort zijn om onzen Schepper te prijzen." Alzoo pratende en wandelende kwamen zij te huis.

Toen die beiden den volgenden morgen naar hun zomerpaleisje gingen in de vrije lucht, ontmoette hun een man in begordeld reisgewaad. Hij zag zeer vermoeid en boog zich nederig op italiaansche wijs voor Luigi. Het was Carlo Ricardo, die schijnbaar hem niet durfde aanzien.

„Spreek gij met hem voor mij," zeide Carlo tot Nicola. „Zeg hem dat ik gekomen ben in naam van den vriendschapsbond, welke allen omstrent, die Jezus liefhebben. Ik zoek — en ik mag ootmoedig erkennen — ik vond vergiffenis in het kruis des Heeren; — ik ben gekomen om dat gedeelte van mijn leven, hetwelk ik overhoud van mijne dagen, den Heer te wijden, Hem te aanbidden, dien ik zoozeer heb beleedigd. Indien Luigi van mij onwaardige gediend wil worden, geen hond kan trouwer zijn voor zijn meester dan ik met 's Heeren hulp zijn zal voor hem. Bij nacht en bij dag, in droefheid, in ziekte, ter zee of te lande, overal hoop ik mijn berouw en mijne bereidwilligheid te toonen."

Dit zeggende bedekte Carlo zijn gelaat om de aandoening te bedekken, die hem te sterk werd.

Luigi was diep getroffen; in den geest van den Christen, die weet hoe veel hem is vergeven, sprak hij: „Zal ik vergeving terughouden waar

de Christus ze schenkt? Ik neem uw aanbod aan; ik wil geloof slaan aan uw voornemen om het verledene te herstellen — ik doe meer — ik schenk u mijn vertrouwen."

Gedurende vele maanden bewees het gedrag van Carlo de waarheid van zijn berouw. In blijde en droeve dagen, altijd was hij de medgezel van Luigi. Hij stond steeds op de plaats waar de arbeid 't zwaarst was, en wilde zijnen patroon, zoo als hij hem noemde, alles gemakkelijk maken. Zag Luigi vermoeid of bleek, onmiddellijk rees bij Carlo de vrees op, of hij ook zelf iets deed wat hem kon worden gespaard.

Er moest echter nog iets gebeuren, waardoor de scheidsmuur tusschen hen beiden ten volle zou worden geslecht. Om bezigheden begaf zich Luigi naar Sardinië; en ofschoon de van ouds beruchte rooverbenden aldaar schier zijn uitgestorven, huizen er nog enkelen, die niet schroomden de vraag om geld met bedreiging des doods te verbinden. Dit was de ervaring van Luigi. Carlo vergezelde hem; hun arbeid geëindigd zijnde keerden zij over eene vlakke terug langs welke digt geboomte was geplant; van uit de struiken traden twee Enakskinderen te voorschijn, die hunne beurs eischten; bij hunne weigering legde de eene zijn pistool aan op de borst van Luigi, welke aanslag Carlo wist af te keeren door zich tusschen de beide te werpen, zoodat de booswicht achterover viel.

Carlo was zoo blijde zijn vriend het leven te hebben gered, dat hij zijne eigene wonde niet bemerkte, hem door het pistoolschot aangebragt, doordien 't wapen afging toen de man viel. De roode stroom, die hem langs den schouder liep, was hem, zoo verklaarde hij later, het aangenaamste wat hij ooit zag; want zoo drukte hij zich in zijne gesperde taal uit: „Het was alsof mijne zonde wegstroomde in mijn bloed, dat vloeide voor Luigi."

Van dien tijd af waren die beiden inniger dan ooit verbonden. Zij leerden uit het dierbaar bijbelboek, dat gerechtigheid een volk verhoogt, en men daar waar de bijbel een gesloten boek is, verwachten kan dat de zonde schaamteloos wordt gepleegd. Luigi en Carlo werden als vreemdsoortige menschen beschouwd, en daar zij volhardden in het lezen heeft pater Jachino een bevel uitgevaardigd, dat diegenen zijner schapen, welke dat boek lezen, in den ban zullen worden gedaan. Doch niettegenstaande deze bedreigingen hebben enkele gezinnen Luigi verzocht, als hij aan de Leporelli's te Napels schrijft, een paar dezer afgekeurde boeken te ontbieden. Op deze wijze mag men hopen, dat in Corsika dat zaad wordt gestrooid, hetwelk vrucht brengt voor het koninkrijk Gods.

Luigi en Carlo zijn onafscheidbaar; beiden gevoelen hoeveel genade hun is geschied; en zij arbeiden zamen, elkander sterkende in de kracht en in de liefde Gods. Zij bidden om de gaven uit hun Vaders hand, gedenkende dat de wolk der smart, eenmaal over hen uitgespreid, een zilveren rand had, eene genade bragt waardoor zij leerden voortgaan van licht tot licht, van kracht tot kracht, zoekende de stad niet met handen gemaakt, welks kunstenaar en bouwmeester God is, eeuwig in de hemelen.

Naar het Engelsch.

TE LAAT.

Voor eenige jaren stierf bijna plotseling op een dorp in Zuid-Holland het eenige zontje van een aanzienlijk man. Sprakeloos stond de vader bij het lijk van zijn kind, totdat hij op eens zich voor het voorhoofd sloeg, en luidkeels uitriep: „O, had ik hem maar bidden geleerd!"

T. M. L.

ZONDAGSCHOOL-STATISTIEK.

ITALIë. — De eerw. Mille geeft een zondagschoolblad uit, dat reeds in 1000 exemplaren wordt verspreid.

GRIEKENLAND. — Het is nu zes jaren geleden dat de eerste zondagschool in Griekenland werd gesticht. De eenige te Athene bestaande, telt nu bijna honderd leerlingen, meest geboren Atheners, van 6 tot 16 jaren oud. De eerw. Dr. Kalopothakes die haar leidt, hoopt eene kapel voor die school en ook voor godsdienstoefening te bouwen. Drie zijner zondagscholieren, jongens van elf tot zestien jaren, zijn tot de kennis der waarheid gebragt, en gelijk hij hoopt, tot zaligheid bekeerd. Zij worden nu opgeleid tot bijbelkolporteurs op Kreta. Dezelfde leeraar geeft ook een net geïllustreerd blad voor grieksche zondagschool-kinderen te Athene in het licht, onder den titel van Ephemeris Tōn Paidōn (Dagblad voor kinderen). Hiervan verschijnen maandelijks 3000 exemplaren, van welke er 2000 verkocht worden. Het is uiterst goedkoop.

T. M. L.